

FRANS LANDER

ICONEN VAN WOERDENSE BEELDENDE KUNST

Leo Gestel | Vrouw met sigaret | 1911 | Particuliere collectie

Woerden 650 jaar

Een goed moment om onze cultureel erfgoed te herwaarderen.

Woerden heeft vele beeldende kunstenaars gekend die de moeite waard zijn. Ook thans hebben we levende kunstenaars onder ons die van enig belang zijn. Ik heb een selectie gemaakt van vijf niet meer levende kunstenaars, die we mogen beschouwen als de belangrijkste in de geschiedenis van Woerden. Criteria voor mijn selectie: het werk van de kunstenaar is opgenomen in nationale of internationale collecties en de kunstenaar heeft landelijk of internationaal veel erkenning gekregen. Ik neem u graag mee in mijn zoektocht naar hun leven en betekenis.

We schrijven 1603 als Herman van Swanevelt wordt geboren in Woerden als zoon van een kuiper.

Woerden, een klein maar niet onbelangrijk welvarend vestingstadje met ongeveer 4000 inwoners, is dan in de nadagen van de tachtigjarige oorlog. Na het overlijden van stadhouder Willem II krijgen we het tweede stadhouderloze tijdperk.

De redelijk welvarende familieleden van Herman van Swanevelt leven van handwerk, ze zijn kuiper, schilder of schrijnwerker. Van moeders zijde stamt de familie af van de beroemde 16e- eeuwse schilder Lucas van Leyden.

Na een leerperiode onder meer in Utrecht vertrekt onze ondernemende Herman naar zijn familie in Parijs. Van 1629 tot 1641 woont hij in Rome en treedt daarmee in de voetsporen van de zogenaamde *Italianisanten*, Hollandse en Vlaamse schilders die zich laten inspireren door de belangrijke Italiaanse schilders. Die doen overigens vaak van zich spreken door overlast ten gevolge van drinkgelagen, toen ook al. Vanaf 1643 vestigt Herman zich definitief in Parijs. Hij trouwt er, staat bekend als *Monsieur Armand* en wordt tot *peintre du roi* benoemd. Herman overlijdt in 1655 in Parijs.

Italianiserend boomrijk landschap met reizigers

Campo Vaccino, Rome

Italianiserend boomrijk landschap met reizigers

1648 | *Stadsmuseum Woerden*

Herman ontwikkelt zich tot een landschapsschilder, maar het zijn geheel andere landschappen als die van Nederlandse schilders van Ruysdael of Van Goyen. Hij schildert geïdealiseerde landschappen. Dat wil zeggen dat er geen sprake is van een realistische weergave maar van landschap dat aan een bepaald schoonheidsideaal beantwoordt. Daarbij maakt Herman graag gebruik van een strijklicht wanneer de zon bijna onder gaat en het landschap een prachtige gloed verleent. Dit zacht gouden on-Hollands licht benadrukt de weemoedige lyrische sfeer en maakt zijn landschappen die grotendeels op fantasie berusten, heel bijzonder en zowel hij als Claude Lorrain zijn daar meesters in.

De reizigers op dit schilderij doen er nauwelijks toe; de aandacht valt geheel op de bomen en het landschap met de heuvels in de verte. Het prachtige strijklicht valt op de reizigers; het landschap met de rivier verdwijnt in de verte.

Op dit schilderij dat we met hulp van het Rembrandtfonds en de Vrienden hebben kunnen aanschaffen is dat zeer zichtbaar.

Campo Vaccino, Rome | 1631 | Cambridge

Van Swanevelt kon ook zeer realistische schilderen, hetgeen hij bewijst met zijn vele schilderijen van Romeinse ruïnes zoals dit Campo Vaccino, een groot doek in een museum in Cambridge, dat Claude Lorrain later op kleinere schaal eveneens schildert.

Landschap met zonsondergang
Heuvellandschap met figuren

Landschap met zonsondergang | ets

Van Swanevelt heeft ook vele uitzonderlijk mooie, gedetailleerde tekeningen en vooral etsen gemaakt, die laatste kon hij heel goed verkopen, waarmee hij veel geld heeft verdiend, hij is en blijft tenslotte een echte Hollander. Het Stadsmuseum Woerden heeft een mooie collectie daarvan; veel bevinden zich ook in het Rijksprentenkabinet in Amsterdam. Bij zijn overlijden vond men 72 koperplaten en 2.790 prenten, die tot diep in de 18e eeuw nog goed werden verkocht.

Landschap met een hut en groententuin

1637 | *El Prado, Madrid*

In Rome krijgt Van Swanevelt steeds meer belangrijke opdrachten van de Italiaanse adel. De bekendheid van Van Swanevelt reikt inmiddels zover dat hij met een aantal andere schilders een belangrijke opdracht krijgt in Spanje, waar hij het nieuwe buitenpaleis van koning Philips IV het Buen Retiro mag decoreren met grote landschappen, waaronder dit. Ook hier weer een contrastrijke belichting.

Italiaans landschap | 1649 | National Gallery, Victoria

In dit schilderij ontdekken we enige invloed van de Nederlandse landschapsschilders. Van Swanevelt is dan weer enige tijd in Woerden geweest. Je merkt in dit schilderij en enige andere dat hij een wat zachter meer Hollands licht hanteert. Dit is werkelijk een prachtig doek en beslist één van de hoogtepunten in het werk van Van Swanevelt. Zijn werk is lange

Italiaans landschap

Landschap met een hut en groententuin

tijd ondergewaardeerd omdat het niet Hollands genoeg was. Een grote tentoonstelling over de Italianisanten in Utrecht in 1965 heeft daar gelukkig verandering in gebracht.

Heuvellandschap met figuren | 1642

Ook in dit wonderschone doek is de invloed van Hollandse meesters merkbaar; op de voorgrond nog wel het mooie strijklicht maar naar de achtergrond worden de kleuren en vormen diffuser en duidelijk minder contrastrijk als zijn eerdere Italiaanse doeken. Maar alwaar dat aantrekkelijke coloriet! Dit doek is in Woerden geschilderd, zoals Van Swanevelt zelf aangeeft bij zijn signatuur.

Landschap met Mercurius | 1645

Weer een typisch italianiserend landschap met het mooie licht. Ik laat het zien om het te vergelijken met het volgende doek van de beroemde Franse schilder Claude Lorrain.

Landschap | Claude Lorrain

Hier zie je heel goed de verwantschap tussen beiden. Van Swanevelt heeft een tijdje kamers gedeeld met Lorrain en Claude heeft ook meegewerkt aan de opdracht voor het koninklijk paleis in Spanje. Lorrain is echter nog veel verder gegaan met de schildering van het licht hetgeen heeft geresulteerd in zijn prachtige *Inscheping van de koningin van Sheba* in de National Gallery in Londen. Maar onze Herman valt niet te versmaden.

Landschap met Mercurius

Landschap door Claude Lorrain

LEO GESTEL 1881-1941

Zelfportret

Leo Gestel is nationaal verreweg de bekendste Woerdense schilder.

In 1881 wordt hij geboren in een stadje met ongeveer een tiende van de huidige bevolking: 5000 inwoners. Een stad met de omvang van een dorp; 54% Ned. Hervormd, 38% katholiek: reveil. Bouw Bonaventurakerk in 1892, waarvan Leo nog de bouw heeft mee-gemaakt

De Bonaventurakerk te Woerden

Schilderij vanuit zijn raam. Dit is een vroeg werk in de stijl van het pointillisme. Leo's vader is huisschilder en amateur kunstschilder; hij is directeur van de avondtekenschool. In die periode schilderen in de omgeving van Woerden vooral kunstenaars van de Haagse school. Ook Leo Gestel zal als hij in Woerden logeert regelmatig in de omgeving schilderen onder meer met Cornelis Vreedenburg.

Familieberaad, portret van zijn moeder | 1896

Er is een familieberaad nodig opdat Leo eerst de driejarige HBS kan bezoeken om vervolgens toegelaten te kunnen worden tot de Rijksnormaalschool.

Maar tegen de verwachting van zijn ouders gaat Leo geen les geven maar vestigt zich in Amsterdam als vrij kunstenaar, waardoor een breuk met zijn vader ontstaat. In die periode ontvangt hij veel vrienden in zijn atelier aan de Jan Steenstraat in Amsterdam en maakt veel grappige tekeningen waarvan het Stedsmuseum Woerden veel afbeeldingen bezit, zoals deze:

Jan Steenzolder

Woerden, Gezicht op de Bonaventurakerk

Jan Steenzolder | 1905 |

Op die zolder ontving hij veel vrienden, kunstenaars, musici. Daarvan rept Nescio in zijn Titaantjes als hij het heeft over De Boulevard Brique. Hij trouwt in die periode met An Overtoom die vaak voor hem exposeert, zoals op het overbekende

Vrouw met sigaret | 1911 | Particuliere collectie

Leo is een groot portretschilder, zoals hier maar weer blijkt. De vele reizen die Leo maakt met schildersvrienden of met zijn latere mecenas Boendermaker, zijn van groot belang zijn

Portret van zijn moeder

ICONEN VAN WOERDENSE BEELDDE KUNST

voor zijn ontwikkeling. In Parijs maakt hij samen met Jan Sluijters kennis met het werk van Seurat, Picasso, Cézanne, Matisse en Van Dongen.

Naakt | 1909 | Kunstmuseum Den Haag

Pointillisme

In een grote tentoonstelling van Leo en Jan Sluifers worden onder meer naakten van hen getoond; twee daarvan werden als obscene gezien en verwijderd. Dit prachtige doek overigens niet: zie hoe Leo hier ritmisch bepaalde verfstreken gebruikt, maar daarbij de anatomie van het door het licht beschenen lichaam weet te behouden.

In de periode vlak voor de eerste wereldoorlog schildert Gestel onder meer in en rond Woerden en Nijmegen. In die tijd omarmt hij eerst het pointillisme en later het luminisme, hetgeen uitmondt in schitterende doeken zoals:

Herfst | Museum Kranenburg in Bergen, NH

Dit is echt het icoon van het Nederlandse luminisme en één van de hoogtepunten uit de Nederlandse schilderkunst. De sensatie van de late namiddagzon in een overdonderende vlak geschilderde, geabstraheerde gevoelsensatie.

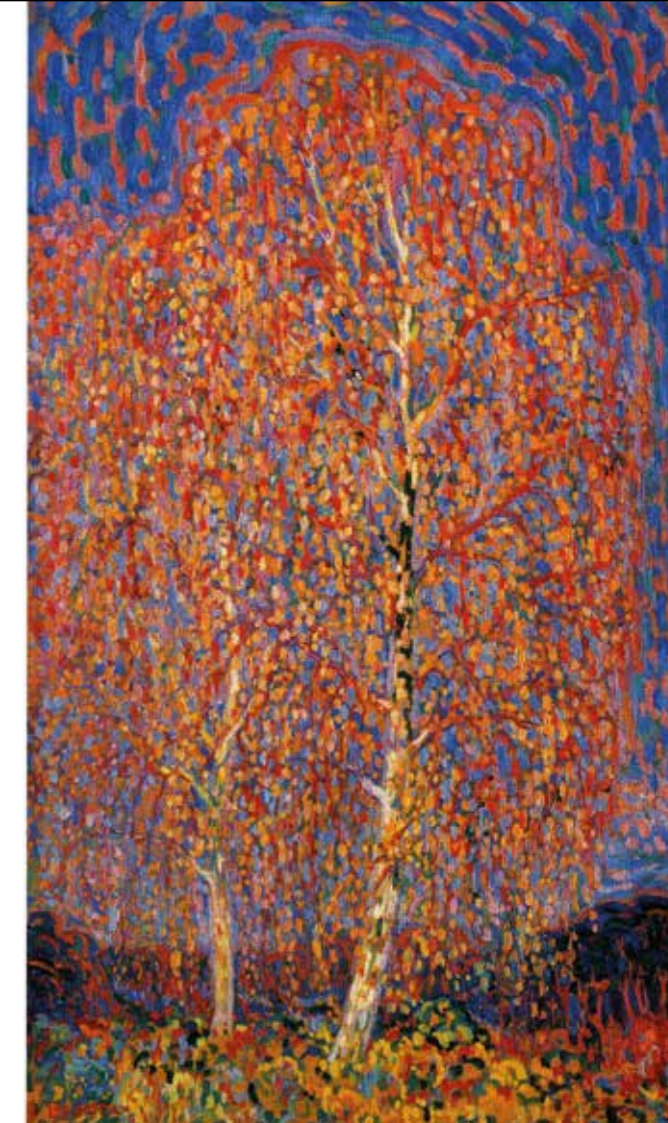
Naakt

Vrouw met sigaret

Herfst

Herfstdag Nijmegen

Herfstdag Nijmegen | 1909 | Van Goghmuseum Amsterdam

Schitterende doeken, die veel gemeen hebben met werk van Mondriaan in diezelfde periode.

Berglandschap Mallorca | 1914 | Collectie Nardinc (nu een nieuwe vleugel in het Singermuseum te Laren)

Op Mallorca maakt Gestel in een vooral kubistische stijl misschien wel zijn mooiste werk, waarvan veel (300 tot 400 schilderijen) helaas verloren is gegaan door de brand in 1929 in zijn atelier in Bergen NH, waar hij zich in 1921 vestigt aan de Buerweg. (1916-1929). Doordat hij veel had verkocht is desondanks veel werk van hem bewaard gebleven (Krölller-Müller, Boendemaker, Regnault, Beffie e.a.)

Mallorca | 1915

Wat een overtuigende ritmiek... weerspiegelt duidelijk een gelukkige periode in zijn leven.

Berglandschap Mallorca | 1914

Vlucht uit België

1915 | lithografie, Singermuseum Laren

Tijdens de eerste wereldoorlog maakte Gestel tekeningen en litho's van vluchtelingen uit België in de buurt van Roozendaal. Hij deed dit deels ook omdat hij na zijn avontuur in Mallorca geldgebrek had. Hij kon deze tekeningen en litho's goed verkopen. Ze kregen een heel goede kritiek, omdat weer zijn grote tekentalent bleek. Deze litho's werd zelfs gebruikt voor de tentoonstelling van zijn werk over de vluchtelingen in Den Haag. De opbrengst was gedeeltelijke voor het comité au secours des victimes belges. Hier zie je zeer verschillende vluchtelingen met op de achtergrond de brandende stad Antwerpen, hetgeen de dramatiek van deze expressionistische litho versterkt.

Olijfbomen Mallorca | 1915

Vlucht uit België

Het Oude Hof

Het Oude Hof | 1921

Later zal hij zich in Bergen NH aansluiten bij de Bergense school en lijkt zijn werk, door de zware contouren en kleuren, de expressionistische stijl op dat van Else Berg, Mathieu Wiegman en Mommie Schwarz.

Telkens ontdek je in het werk van Gestel invloeden van andere schilders, maar Gestel zou Gestel niet zijn als hij niet telkenmale daarbij een eigen authentiek handschrift weet te hanteren. Hij is absoluut geen kopiist, wel een soort kameleon.

Vissers bezig met hun netten Marine Positano

1924 | particuliere collectie.

In Zuid-Italië maakt Leo werk dat sterk is qua tekening en compositie, soberder qua kleur, expressionistisch met een vleugje kubisme met vereenvoudigde vormen. Krachtig werk, duidelijk beïnvloed door zijn vrienden uit Vlaanderen.

Marie Boendemaker - Schoenmaker

1910 | pastel op papier, Frans Halsmuseum Haarlem

Vele kunstenaars, zo weten, gingen met hun modellen naar bed (Picasso, Matisse etc.) maar onze vriend Gestel was zo dom een relatie te beginnen met de zus van zijn mecenas, de heer Boendemaker waardoor hij zijn belangrijkste mecenas verliest.

Vissers bezig met hun netten

Zittende vrouw met paardjes (1931),

1921 | pastel op papier, Stedelijk Museum Amsterdam

Daarna neemt zijn werk nogmaals een andere wending en komt Leo Gestel onder invloed van schilders als De Chirico en Picasso in classicistisch vaarwater terecht. In die tijd keren ook nadrukkelijk paarden in zijn werk terug zoals circus uit 1929 nu in het Krölller-Müller museum.

Telkens ontdek je in het werk van Gestel invloeden van andere schilders, maar Gestel zou Gestel niet zijn als hij niet telkenmale daarbij een eigen authentiek handschrift weet te hanteren. Hij is absoluut geen kopiist. In Vlaanderen (1925-1927) raakt hij onder de invloed van de Vlaamse expressionisten zoals Constant Permeke en Fritz van den Berghe, die in de kunstenaarskolonie Sint Martens Latem verblijven.

Marie Boendemaker - Schoenmaker

Zittende vrouw met paardjes

Liggend naakt op de rug gezien

Dit komt overduidelijk tot uitdrukking in zijn werk uit de Spakenburgperiode (1930-1934), hij woont dan in Blaricum.

Spakenburgse vrouwen | ca 1930 | *Stadsmuseum Woerden*
 Zeer krachtig werk, duidelijk beïnvloed door zijn vrienden uit Vlaanderen, waar hij zich meer dan waar ook heeft thuis gevoeld en redelijk gelukkig is geweest zoals ook blijkt uit zijn notities. We mogen ons gelukkig prijzen dat dit werk tot onze eigen collectie in Woerden behoort. Hier is Van Gestel op zoek naar het grofstoffelijke oerelement in deze typisch Hollandse bevolkingsgroep.

Stilleven met pioenrozen | 1912 | *Kunstmuseum Den Haag*
 Gestel heeft verscheidene stillevens met bloemen geschilderd, hetgeen tot zijn beste werk mag worden gerekend zo-

Spakenburgse vrouwen

als dit stilleven met pioenrozen. Prachtig van kleur met een speelse dynamisch ritme. In de laatste jaren van zijn leven is Leo vaak ziek en depressief; hij wordt verschillende malen opgenomen in het ziekenhuis in verband met maagklachten. In die moeizame jaren tekent hij meer dan dat hij schildert. In 1941 overlijdt Leo in een ziekenhuis in Hilversum.

Liggend naakt op de rug gezien

1911 | *gouache en pastel op papier* | *particuliere collectie*
 Één van zijn mooiste werken: zie die prachtige trefzekere, levendige en swingende lijnen van de grote tekenaar en van een grote colorist. Zie hoe hij met een blauwe lijn de contouren van dit sierlijke lichaam aangeeft, hoe dit prachtige vrouwenlichaam zich vlijt op de rode deken; hoe Gestel met wit krijt tekening in de rug en voetzolen aanbrengt, hoe goed hij de botstructuur weergeeft: alles is hier een feest voor het oog. Werkelijk één de grote schilders en vernieuwers van de Nederlandse schilderkunst in de vorige eeuw.

Stilleven met pioenrozen

Aandacht voor Woerdense Kunstenaars in de bezoekersfolder van het Stadsmuseum

Leo Gestel (1881-1941)

Leo Gestel became captivated by light. He painted figures in artificial light and landscapes in sunlight. The fact that composition fascinated him as well is mainly expressed in his still life paintings. In 1921 Gestel settled in Bergen and became one of the most important exponents of the Bergen School. He developed a very personal style in which he somewhat let go of reality without coming to complete abstraction. In 1941 Leo Gestel passed away in Blaricum.

Cornelis Vreedenburgh (1880-1946)

Cornelis Vreedenburgh took lessons with G. J. Roermeester who familiarized him with the method of the Hague School. Painters like Willem Roelofs and W.B. Tholen have also been of influence on the work of Vreedenburgh. His main source of inspiration was the landscape of polders and lakes around Woerden, where he would regularly roam around with his fellow townsman and contemporary Leo Gestel. He created meadow landscapes, town and coastal views, and views of lakes and harbours in paint, pencil and watercolour.

Jan Krieger (1884-1944)

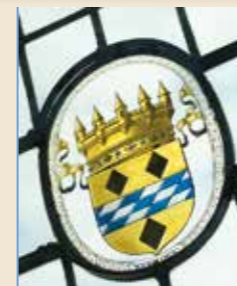
From an early age Jan Krieger was taught by his father, a clog maker, to cut figures from wood. Although he carried on the clog factory of his father, he did an evening training at the Academy of Fine Arts in The Hague. After completing his study, he set up as an independent worker in precious metals. He mainly embossed heads, busts, vases and decorative plates out of copperplate. He was designer and producer at the same time. His artistic feeling and technical craftsmanship led him to achieve great things. Many of his pieces of metalwork were made from one plate, such as the one-meter high tombak vase (tombak is an alloy of copper and zinc), which is part of the collection of the Stadsmuseum.

STADSMUSEUM WOERDEN

WELCOME

Looking at a painting at leisure. Or getting an impression of how the Romans went about things. The Stadsmuseum Woerden presents a cultural view on present, past and future on the basis of historic utensils, paintings and pictures. It is not large, but it is comprehensive. This shows first of all on the exterior of the building. Take time to look and see that the façade consists of two styles: the ground floor built in 1501 and the first and second floor dating from the early 17th century. At the top of the gable a statue of Lady Justice can be seen. On the right, at ground floor level, the pillory from 1567: one of the few specimens that have been preserved in the Netherlands. Inhabitants of Woerden who had gone off the rails, were exposed here.

Vroedschap

In 1602 Woerden is given the right to institute a town council (vroedschap) of 24 members. Only those men who are most competent, very wealthy and of reformed religion are eligible.

LAURIUM WYRDA WOERDEN

The history of Woerden goes back a long time. People were already living and working here during the time of the Romans. In those days the settlement was called Laurium, a fortification along the northern border of the Roman Empire. The museum stores many archaeological treasures that surfaced in the course of time. Such as earthenware, a unique sword from the Roman time, a special bronze lamp and a Roman altar stone.

With the departure of the Romans, the name Laurium disappeared as well. Wyrda became the new name, after the raised spot in the landscape -the weird- on which the settlement was situated. Wyrda turned into Woerden. From the 12th century onwards the village was gradually fortified. It acquired a castle, ramparts and canals and, in 1372, city rights. Over time the town gained prestige and in 1501 it was ready for a town hall (stedehuis) to be built, now the ground floor of the museum. The main chamber was the schout- en schepenen hall, the place where justice was administered. One hundred years later, when Woerden was allowed to institute a town council (vroedschap), the town hall was extended with the first floor, built in Dutch Renaissance style, including the vroedschapszaal (meeting room of the town council).

VROEDSCHAPSZAAL

The Vroedschapszaal, the best room in the museum, seems to have been moved straight from the 17th century. Oak panelling and historic interior design formed the décor of the notables who decided over the weal and woe of Woerden. There is a story to each object: the mayor's locker, containing the town's valuable documents, the commemorative stained-glass windows, the town's pewters.

City jug, very large tin wine jug, used by city authorities for representative purposes in the old days.

Wine was poured from the large tin wine jug into smaller jugs, which were used at the table to fill goblets and glasses. The donation of the city jugs was a representative obligation of the magistrate. Its content was presented to important visitors.

Cornelis Vreedenburgh is een goed voorbeeld van de nabloeï van de Haagse School. Waar zijn jeugdvriend Leo Gestel zich ontwikkelt tot één van de vernieuwers van de Nederlandse schilderkunst, perfectioneert Vreedenburgh zijn stijl tot wat één van hoogtepunten van de nabloeï van de Haagse school mag worden gerekend.

Cornelis Vreedenburgh wordt geboren in 1880 in Woerden en is een tijdgenoot en vriend van die andere grote Woerdense schilder Leo Gestel. Samen trekken ze er op uit vooral in en rond de Kaagse plassen en later die van Nieuwkoop, destijds een echt schildersdorp. Cornelis heeft een duidelijke voorkeur voor het waterlandschap. In 1906 verhuist hij met zijn zus naar Nieuwkoop en later naar Noorden. Hij vindt dat de wereld "nergens mooier is". Nieuwkoop was al

langere tijd een geliefd oord bij de schilders van de Haagse school. Het kleine dorp met 3000 inwoners had enkele herbergen en vooral veel kroegen; meer dan 30 drankgelegenheden. Er zijn drie Haagse scholen, die van Vreedenburgh is de derde en laatste.

Rivierlandschap met bomen

Na zijn huwelijk met de schilderes M. Schotel verblijven beiden enige tijd in het toen nog onbekende Saint Tropez. Terug in Nederland vestigen zij zich eerst in Hattem en vervolgens in 1918 in het Gooise Laren. Regelmatig keert Vreedenburgh terug naar Amsterdam, de stad die hem blijft boeien door de schilderachtige grachten. Hij is een geslaagd kunstenaar die veel prijzen ontvangt onder meer in de Verenigde Staten. Ook Koningin Wilhemina koopt twee doeken van hem. Na de oorlog blijkt één van die doeken verdwenen... Er verdwijnen wel meer kunstwerken van de Oranjefamilie....

Vreedenburgh overlijdt in 1946 in Laren. Zijn werk wordt vandaag de dag duidelijk minder gewaardeerd dan dat van Gestel, afgaande op de prijzen in de kunsthandel

Gezicht op de Petruskerk | 1917 | Stedsmuseum Woerden

en schildert Vreedenburgh later ook stads- en havengezichten vooral van Amsterdam. Het zijn vaak grote indrukwekkende doeken met opvallend mooie lichte wolkenpartijen, zo typerend voor de Haagse school.

Dit doek is in bruikleen bij ons Stedsmuseum van de Lutherse kerk.

Rivierlandschap met bomen

Gezicht op de Petruskerk

Het sluisje bij de Woerdense Verlaat

Het kroegje van Hamdorf | 1921

Het Sluisje bij Woerdens Verlaat

1918 | Stedsmuseum Woerden

Soms schildert hij intiemere taferelen, zoals het *Interieur van een huis in Laren* en vooral zijn bekendste Larense werk, het:

Kroegje van Hamdorf | 1921

Deze doen qua sfeer denken aan het werk van de grote Franse post impressionistische schilder Pierre Bonnard. Het Kroegje, geschilderd in 1921, toont het interieur van Hotel Hamdorf, waar voornamelijk de Larense en Blaricumse schilders elkaar ontmoetten.

Zijn grote doeken worden gekenmerkt door licht en water, zoals:

Haven van Amsterdam | 1921

Ze zijn zeer sfeerrijk en meesterlijk van compositie en kleur.

Polderlandschap | 1919

Gezicht op een man op de plas met een boot | 1910

De haven van Amsterdam | 1924

Jan Krieger is een begaafde en gewaardeerde Woerdense kunstenaar, die een buitengewoon moeilijke techniek hanteert: drijfwerk waarbij edelmetaal in een bepaalde vorm wordt gehamerd.

Jan Krieger wordt in 1884 geboren in Woerden als zoon van een klompenmaker. Als jonge man werkt hij in de klompenmakerij. Als hij vijftien jaar is, sterft zijn vader en neemt Jan het bedrijf van zijn vader over. Maar hij is daar niet tevreden mee, hij wil edelsmid worden en gaat daarvoor in de leer bij de edelsmid Carel Begeer (1883-1956), van het bedrijf Van Kempen en Begeer, een befaamd edelmetalenbedrijf in Voorschoten. Daar leert Krieger veel technieken zoals tekenen, medailleren, ciselieren, kloppen, drijven en monteren.

Wierookvat

Veer

Veer | 1919 | *Stadsmuseum Woerden*

In 1919 behaalt hij zijn meestersexamen met een reliëf van deze veer. In hetzelfde jaar vestigt Jan Krieger zich als edelsmid in Woerden. Hij maakt dan gebruiksvoorwerpen en sieraden. Hij is heel succesvol en krijgt verschillende tentoonstellingen onder meer in Rotterdam en het Stedelijk Museum in Amsterdam, maar ook in het buitenland. In Parijs wordt zijn werk meermalen bekroond. Zijn werk wordt in de jaren twintig van de vorige eeuw verkocht via beroemde warenhuizen als Metz en Co. in Amsterdam. Krieger wordt een bekende kunstenaar die ook in het buitenland succes heeft.

Wierookvat | *Boijmans van Beuningen* | *kerkelijke opdracht* | *Stadsmuseum Woerden*

Veel van zijn werk wordt helaas vernietigd tijdens het bombardement van Rotterdam in 1940, waar hij dan deelneemt aan een expositie in de Distel.

Jan Krieger werkt met tombak. Dat is een drijftechniek: het hol of bol ophameren van een plaat metaal. In dit geval is dat tombak, een samensmelting (legering) van koper en zink. Zinklegeringen worden al eeuwenlang gebruikt. Zo gebruikte men in het Midden-Oosten al legeringen van zink rond 1400 voor Christus, terwijl de techniek ook in India in die tijd al werd toegepast. Bij tombak wordt zink (15%) gecombineerd met koper (85%). Het is een relatief goedkoop materiaal, dat gemakkelijk kan worden bewerkt. Meestal worden de gebruiksvoorwerpen, zoals vazen en schalen, uit één grote plaat gehamerd. Men kan verschillende kleuren verkrijgen; het werk van Jan Krieger heeft meestal een bronzen kleur.

Krieger is er een meester in en weet deze oude ambtelijke techniek te koppelen aan een geheel eigentijdse vormgeving. Zijn werk getuigt van groot vakmanschap.

Vaas | 1937 | *Boijmans van Beuningen*

Zoals deze 70 cm. hoge vaas uit het museum Bomans van Beuningen in Rotterdam. De vaas heeft een moderne, maar tegelijkertijd natuurlijke uitstraling. De gehele vaas is uit één plaat gemaakt. Jan gebuikt daarvoor verschillende hamers met een platte of bolle kop. De plaat wordt op een onderliggende ijzeren bol op de werkbank gedrukt. Krieger maakt ook portretten in tombak. Het Stadsmuseum Woerden beschikt over een fraai portret van dominee K.J.P. Keuning, een predikant uit Woerden.

re stijl die vooral in het begin van de twintigste eeuw in de mode is. Ook deze broche is gehamerd, de tombak is daarna verzilverd.

Juwelendoos | 1940 | *Boijmans van Beuningen*

Jan is in de jaren tussen de twee wereldoorlogen een zeer succesvol kunstenaar.

In de tweede wereldoorlog weigert hij zich aan te sluiten bij de Kultuurkamer, waardoor hij over steeds minder materiaal kan beschikken en daardoor nauwelijks kan werken. Daarom gaat hij vanaf 1940 lesgeven om in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien. Hij sterft in 1944.

Zowel het Stadsmuseum Woerden als museum Bomans van Beuningen (Rotterdam), het Centraal museum (Utrecht) en Kröller-Müller in Otterlo hebben werk van Jan Krieger in hun collecties. Waarmee maar weer eens bewezen is dat Jan Krieger tot de grote Woerdense kunstenaars mag worden gerekend. Enkele jaren geleden was nog een kleine mol van hem te zien in Kunst en Kitsch.

Juwelendoos

Vaas

Portret | 1935 | *Stadsmuseum Woerden*

Het is een bewijs van het grote vakmanschap van Jan Krieger, want hij hamert dit uit één grote plaat tombak. Het is een schitterend portret van een nog jonge dominee.

Dominee K.J.P. Keuning begint zijn loopbaan in de Evangelisch Lutherse kerk. Hij was predikant in Alkmaar en Woerden. In 1944 gaat hij over naar de Nederlands hervormde kerk. Hij overlijdt in 1975 te Santpoort.

Broche | 1920 |

Dat Jan Krieger ook een vaardig zilversmid is bewijst deze zilveren broche in de zogenaamde Art Deco stijl, een sobere Portret

Broche

Aan de mooie rivier De Meije, die door het landschap van het Groene Hart meandert, woonde één van de meest authentieke inwoners van Woerden: Ido Vunderink. Ido's leven lijkt op dat van de rivier: hij kent evenals de Meije vele omwegen.

Ido wordt in 1935 geboren in Amstelveen in een gereformeerd milieu; het geloof heeft hem vaak geïnspireerd tot het maken van religieuze tekeningen en schilderijen. Ondanks een vorm van dyslexie wordt hij dankzij zijn tekentalent aangenomen op de Kunstnijverheidsschool in Amsterdam.

In de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw werkt hij als textielontwerper, ontwerpt wandtapijten en bekwaamt zich vervolgens in het ontwerpen van glasapplicaties.

En dan gaat hij iets geheel anders doen: het fokken van honden. Ook daarin blijkt hij een meester en wint vele (internationale) prijzen met Ierse wolfshonden en Scottish deerhounds.

Sinds 1976 woont hij in een schitterende verbouwde boerderij aan de Meije in Zegveld, ruimte genoeg voor de fokkerij. Maar ook daaraan komt een einde, vooral ten gevolge van rugklachten. En dan pas besluit Ido zijn echte passie, tekenen en schilderen te volgen. Ook daarin blijkt zijn groot en veelzijdig talent. Hij krijgt veel opdrachten, vooral voor

Het herenoverhemd

portretten. Tal van tentoonstellingen volgen, zowel in eigen atelier als in musea en galleries. Zijn werk bevindt zich thans in allerlei, vooral particuliere, collecties zowel in Europese landen als in Amerika en Azië.

Zijn laatste grote opdracht is een groot doek over het Groene Hart in het nieuwe gemeentehuis van Woerden. Het is een fors doek waarin de groene kleuren van het Groene Hart overheersen. Het gemeentehuis is in juni 2019 geopend. Ido deelde zijn leven meer dan 50 jaar met zijn partner Lex Heldring, die een onmisbare steun vormde voor zijn kunstenaarscarrière.

Regina | 2004

Zijn portretten zijn zeer overtuigend, zoals Regina uit 2004 (zie boven) en Het Overhemd uit 1994. Regina is een vingertekening.

Ido is een kunstenaar die zich steeds weer vernieuwt. Aanvankelijk schildert hij in een realistische stijl. Zijn onderwerpen zijn dan vooral landschappen en stilleven met name van bloemen en portretten. Zijn schilderijen met zonsopgangen of een zonsopgang zijn verbijsterend mooi van kracht: een explosie van licht en kleuren.

Bewolkte hemel over rustige zee

Ook hier weer een uitbundige uitstraling van zonlicht dat door de wolken heen schijnt boven een rustige zee. Het doek overdondert door zijn heftige dynamiek.

Bij het afscheid van mijn moeder | 1991

Mede onder invloed van de Frans Russische schilder Nicolas De Staël (1914-1955) begint Ido steeds een meer sobere stijl te ontwikkelen, overbodige zaken weg te laten en te zoeken naar het wezenlijke der dingen. Helemaal abstract wordt hij echter nooit, je herkent bijna altijd het uitgangspunt, een landschap, een boekje of een persoon. Niets overbodigs in zijn doeken, altijd weer een uitgekende, kernachtige compositie, een volmaakte eenheid van inhoud en vorm.

Regina

Uitbundige avond | 2004

Daarbij is Ido ook een uitmuntend colorist. Hij gebruikt vaak zeer gewaagde kleurencombinaties, waarvan je op het eerste gezicht zou zeggen: die kleuren passen niet bij elkaar.

Maar Ido slaagt erin toch een volmaakte harmonie te bereiken. Bovendien heeft hij een uitgesproken gevoel voor ritme. De lijnen en vlakken in zijn doeken zijn in een strakke trefzekere orde gerangschikt. Soms dansen de lijnen over het doek soms zijn ze brutaal confronterend. Je zou zelfs kunnen spreken van een zekere muzikaliteit.

Het is alsof je de filosoof Schopenhauer hoort zeggen: *Alle kunsten streven naar het wezen van de muziek.*

Bewolkte hemel over rustige zee

Bij het afscheid van mijn moeder

Zonsopgang | 2004

Maar er is meer. Ido's zoektocht naar het wezen der dingen is tevens een zoektocht naar het mysterie van het bestaan. Zijn eerbied voor de natuur grenst bijna aan het mystieke.

Uitbundige avond

Zonsopgang

IDO VUNDERINK 1935-2021

Ido's werk is doordrenkt van spiritualiteit juist door zijn voortdurende zoektocht naar de volmaakte weergave van zijn indrukken en van zijn gevoelens. Zijn werk weerspiegelt echter tegelijkertijd een gelukkige wereld, zoals in dit stilleven:

Chrysanten in vaas | 2000

Behalve die levensvreugde is er ook de warme belangstelling voor de wereld, de natuur en de mensen om hem heen, die hem steeds weer verbazen en waardoor hij nieuwe impressies opdoet. Ido is een warmbloedig mens, een mens met compassie, die oog heeft voor de wereld en voor mensen.

Maan boven vrouwelijk landschap | 2001

Dit doek is typerend voor Ido's huidige stijl: wat is het een

Chrysanten in een vaas

Landschap De Meije

landschap, een vrouwelijk lichaam? Het is zeer dubbelzinnig: sloten, bomen en velden roepen heel poëtisch gezamenlijk een vrouwelijk lichaam op.

Landschap De Meije | 2015

Ido is en blijft een schilder van het Groene Hart; het Hollandse landschap was en is één van zijn belangrijkste inspiratiebronnen. Ido's werk is niet alleen krachtig maar ook zeer veelzijdig. Wat hij wil is het onzichtbare verbeelden: de wereld weergeven in zijn meest sobere gedaante, ontdaan van alle franje, in al zijn eenvoudige onschuldige schoonheid.

'Dit was Woerden op zijn best'

Frans Lander

Maan boven vrouwelijk landschap

